

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОСТОРОВО-ПРОЦЕСНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

©2022 ТИТИКАЛО В. С.

УДК 658.018
JEL: B41; M11; P43

Титикало В. С. Методологічне підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства

Метою статті є генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в сучасних мінливих умовах. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що в сучасних умовах найважливіше, що може принести підприємству ефективність, – це адаптація розміщення та структури виробництва до реальних потреб часу, така виробничо-технологічна, а також структурно-управлінська організація, яка, забезпечуючи підприємству сучасний техніко-технологічний рівень виробничих процесів, дозволить знизити витрати за допомогою генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємств. Надзвичайно високий інтерес до генерування даної методології та використання в усіх сферах практичної діяльності промислових підприємств пов'язаний як зі зростанням ролі науки та інноваційних можливостей системи управління, так і з ефектами глобалізації, серед яких виділяється домінуюча тенденція зростання стратегічної нестабільності. Ця тенденція частково пояснює стирання кордонів між проектом і прогнозом: чим більш проблематичною стає сама можливість прогнозу дії, тим більше об'єктивний прогноз залежить від проекту, а отже, від пошуку істини про взаємозв'язок рівня знань, ідей, пізнання та наукової гіпотези. Актуальність генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства свідчить про те, що безсумнівною доцільністю даної проблематики є використання інноваційно-креативного мислення, урахування впливу макроекономічного середовища тощо. Таким чином, генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства має особливе значення з точки зору теорії, філософії та методології, враховуючи контекст і науково-філософський погляд.

Ключові слова: методологія, просторово-процесне управління, економічний потенціал підприємства, філософія, ефективність.

Рис.: 4. **Бібл.:** 10.

Титикало Володимир Сергійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-аналітики і цифрової економіки, Національний авіаційний університет (пр. Любомира Гузара, 1, Київ, 03058, Україна)

E-mail: v.tytykalo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9461-5521>

UDC 658.018
JEL: B41; M11; P43

Tytykalo V. S. The Methodological Basis for the Formation of a System of Ensuring Spatial-Process Management of the Economic Potential of Enterprise

The article is aimed at generating a methodological basis for the formation of a system of ensuring spatial-process management of the economic potential of enterprise in the current changing conditions. The results of the carried out study show that in the current conditions the most important thing that can bring efficiency to the enterprise is the adaptation of the location and structure of production to the real needs of time, a production-technological as well as structural-managerial organization, which, providing the enterprise with a modern technical and technological level of production processes, will reduce costs by generating a methodology for the formation of a system of ensuring spatial-process management of the economic potential of enterprises. Extremely high interest in the generation of this methodology and use in all spheres of practical activity of industrial enterprises is related both with the growing role of science and innovative capabilities of the management system, and with the effects of globalization, among which the dominant trend of growth of strategic instability stands out. This trend partly explains the blurring of the boundaries between the project and the forecast: the more problematic the very possibility of predictive action becomes, the more an objective forecast depends on the project, and therefore on the search for truth about the interconnections between the level of knowledge, idea, knowledge, and scientific hypothesis. The relevance of generating a methodological basis for the formation of a system of ensuring spatial-process management of the economic potential of enterprise indicates that the undoubted expediency of this issue is the use of innovative and creative thinking, taking into account the influence of the macroeconomic environment, etc. Thus, the generation of the methodological basis for the formation of a system of ensuring spatial-process management of the economic potential of enterprise is of particular importance from the point of view of theory, philosophy and methodology, taking into account the context and scientific-philosophical view.

Keywords: methodology, spatial-process management, economic potential of the enterprise, philosophy, efficiency.

Fig.: 4. **Bibl.:** 10.

Tytykalo Volodymyr S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Analytics and Digital Economy, National Aviation University (1 Liubomyra Husara Ave., Kyiv, 03058, Ukraine)

E-mail: v.tytykalo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9461-5521>

У сучасних умовах найважливіше, що може принести підприємству ефективність, – це адаптація розміщення та структури виробництва до реальних потреб часу, така виробничо-технологіч-

на, а також структурно-управлінська організація, яка, забезпечуючи підприємству сучасний техніко-технологічний рівень виробничих процесів, дозволить знизити витрати за допомогою генерування мето-

логії формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємств.

У сучасній науковій вітчизняній і зарубіжній літературі питанням формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в сучасних мінливих умовах приділяється значна увага таких вчених-економістів, як: Ареф'єва О. В. [1; 2], Васюткіна Н. В. [1], Денисюк О. В. і Гаміє А. М. [5], Друкер П. Ф. [6], Мескон М. Х. [8], Прохорова В. В. і Чобіток В. І. [9; 10] та ін.

Питаннями методологічного підґрунтя формування системи управління займалися такі науковці, як: Бех Ю. В. [3], Воронкова В. Г. [4], Кримський С. Б. [7] та ін.

У більшості праць недостатня увага приділяється питанням генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, що потребує подальших наукових досліджень.

Мета статті – генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в сучасних мінливих умовах.

З точки зору теорії та методології важливо враховувати макроекономічну складову проблеми методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, оскільки виявлення причин стратегічної нестабільності не обмежується аналізом об'єктивних факторів дестабілізації систем. Для макроекономічного аналізу особливе значення мають інші фактори, і насамперед саме використання стратегічної нестабільності як своєрідного проекту й ефективного інструменту сучасної соціально-економічної системи.

Генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства на перший погляд здається простим процесом, але технології дестабілізації нового глобального світу доводять ефективність управління глобальними проектами, пов'язаними зі створенням світового порядку.

Як наслідок, суспільний простір в умовах стратегічної нестабільності все більше нагадує поле конкурентних проектів, а світ науки – сферу прихованого ефективного управління науковими програмами, які все більше пов'язані з розробкою інформаційно-аналітичних проектів.

Актуальність генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства свідчить про те, що безсумнівну доцільність даної проблематики складають використання інноваційно-креативного мислення, урахування впливу макроекономічного середовища тощо. Та-

ким чином, генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства має особливе значення з точки зору теорії, філософії та методології, враховуючи контекст і науково-філософський погляд.

Надзвичайно високий інтерес до генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, а також використання в усіх сферах практичної діяльності промислових підприємств, пов'язаний як із зростанням ролі науки та інноваційних можливостей системи управління, так і з ефектами глобалізації, серед яких виділяється домінуюча тенденція зростання стратегічної нестабільності. Ця тенденція частково пояснює стирання кордонів між проектом і прогнозом: чим більш проблематичною стає сама можливість прогнозування дії, тим більше об'єктивний прогноз залежить від проекту, а отже, від пошуку істини про взаємозв'язок рівня знань, ідеї, пізнання та наукової гіпотези.

Взаємозв'язок цих складових є підґрунтям до визначення впливу системи управління інноваційно-креативними знаннями, рівня розвитку інтелектуально-економічного потенціалу та ефективно-результативного просторово-процесного управління на забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства (рис. 1).

Знання не обов'язково охоплює весь шлях від суб'єкта до об'єкта, воно може обмежуватися:

- ✦ порівнянням інноваційних знань;
- ✦ видами переходу від одного знання до іншого;
- ✦ розкриттям природи наявного знання;
- ✦ тематичним аналізом;
- ✦ редукціонізмом і антиредукціонізмом.

У науковій літературі з проблем методології наукового пізнання зустрічаються методології виявлення структури наукового знання, визначення основ наукового пізнання, вивчення простору і часу тощо.

Відповідні види різноманіття методологій наукового пізнання або вже враховано, або спеціально не може бути враховано. Цікаво звернутися до тих методологічних альтернатив, які набули широкого значення та часто називаються стилями мислення.

У філософії забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства найбільш універсальним визначенням методології є її ототожнення з напрямками пізнавальної та практичної діяльності. У науковому застосуванні методологія формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства повинна містити рекомендації щодо того, як відрізнити суб'єкт від об'єкта, вибір суб'єкта знання, способи мислення, методи емпіричного та теоретичного пізнання, оцінку можливості практики в пізнанні та інше.

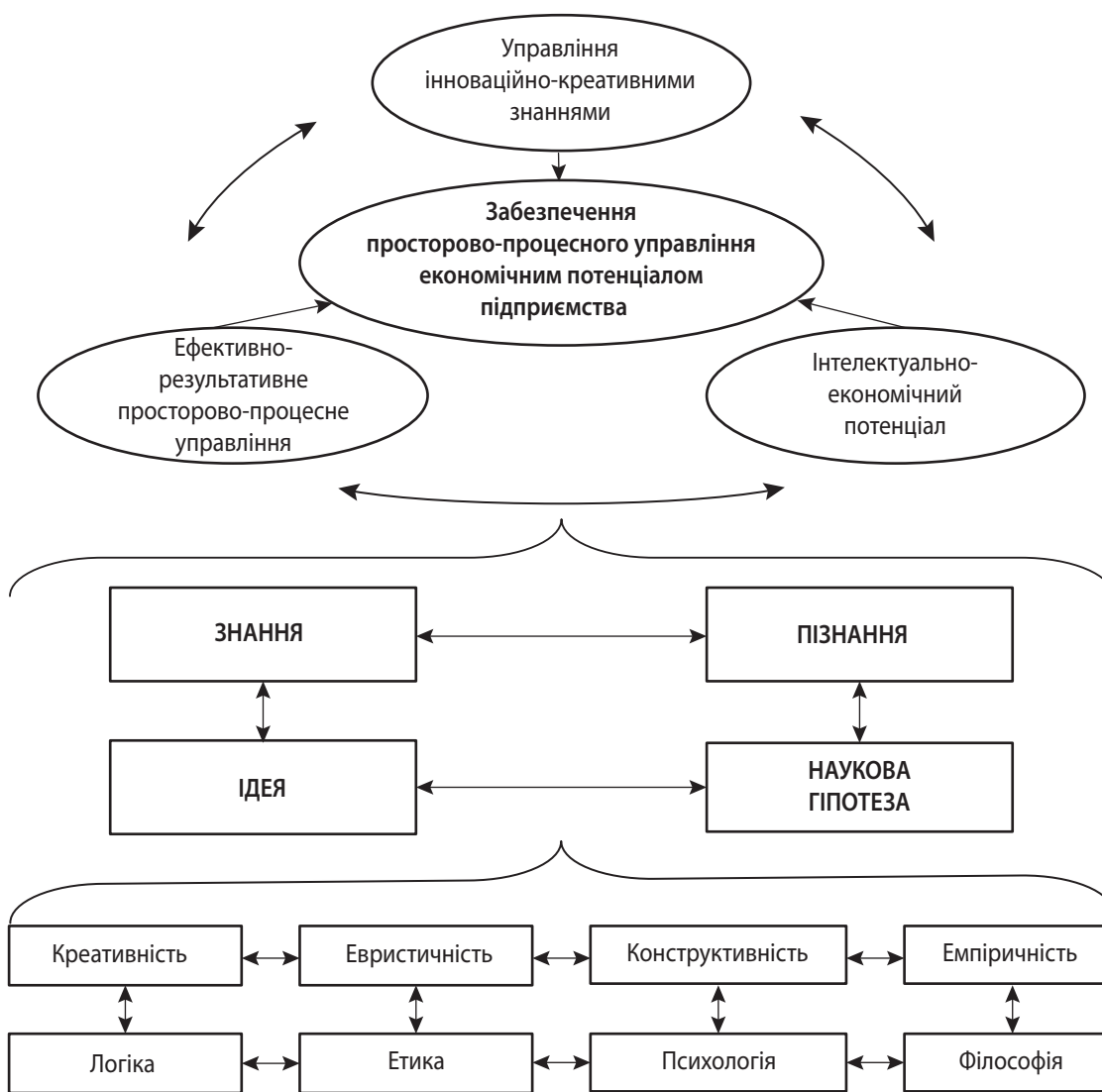

Рис. 1. Науково-філософський погляд на забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства

Ефективність генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в сучасних мінливих умовах приведе до успіху лише в тому випадку, коли це буде базуватися на знанні шляху до успіху, яке буде наслідком знання цього шляху. Пізнання шляху до успіху в процесі генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства виражається в:

- ✦ теорії пізнання;
- ✦ практичній діяльності;
- ✦ пізнанні властивостей об'єктивного світу.

Усе це виокремлює вибір засобів і напрямів перетворення світогляду щодо генерування методологічного підґрунтя формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, тобто нові знання, які засновані на теорії пізнання і набагато перевищують по-

всякденний досвід. Не дивно, що положення методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства можуть виявлятися записами теорії пізнання, яка змінила свій статус опису на статус припису, що полягає в теорії пізнання та методології емпіризму, раціоналізму, індуктивізму, дедуктивізму тощо. Це може пояснити легкість, з якою методологія формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства виникає після того, як теорія інноваційних знань апробована.

Одновимірне (лінійне) і багатовимірне (нелінійне) мислення є метафорами деяких об'єктів і операцій. У більшості випадків ці порівняння протиставляють:

- ✦ ментальність одно- і багатофакторним умовам;
- ✦ міжелементні та системні зв'язки;
- ✦ однозначні та багатозначні (статистичні) зв'язки;

- ✦ формально-логічні та наближені висновки;
- ✦ представлення процесів замкнених і відкритих систем;
- ✦ вибірковість і зв'язність.

Незважаючи на відносність і в багатьох випадках суперечливість таких позицій, широко поширена думка, що друга зі схожих установок втілює сучасне мислення, тоді як перша застаріла.

Відповідно, передумовами генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства є:

- ✦ сучасні тенденції модернізаційних змін розвитку промислових підприємств в інноваційних умовах господарювання;
- ✦ стимулятори та дестимулятори державного регулювання, функціонування та розвитку підприємств;
- ✦ детермінанти державного регулювання економічних інтересів підприємств;
- ✦ чинники впливу на нарощування економічного потенціалу підприємств;
- ✦ макроекономічні передумови формування та розвитку економічного потенціалу підприємств.

Необхідно враховувати рівень впливу зовнішніх просторів (за елементами впливу оточуючого середовища (макро-, мезо-, мікропостачальники, покупці, конкуренти); видами діяльності (зовнішній прояв через економічні інтереси зацікавлених осіб); за напрямками функціонування (стратегічні одиниці бізнесу); за центрами відповідальності) та внутрішніх просторів (за видами діяльності (з позиції участі відповідних ресурсів у створенні доданої вартості) та за комплексними складовими економічного потенціалу підприємства з інтегрування, оновлення та використання ресурсів), з обов'язковим використанням таких підходів:

- ✦ системного;
- ✦ функціонального;
- ✦ ситуаційного;
- ✦ процесного;
- ✦ процесно-орієнтованого;
- ✦ просторово-процесного.

Запропоновані передумови генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства наведено на *рис. 2*.

У зв'язку з цим наукове дослідження, пов'язане з розробкою наукових положень щодо генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, формуванням якісної методологічної основи, створенням і впровадженням інноваційних моделей і методів для підприємств має особливе значення для розвитку його економічного потенціалу.

Практична значущість методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства визначається тим, що окреслено передумови генерування методології, основні положення якої можуть бути використані керівниками підприємств як методологія вдосконалення тактичного, оперативного та стратегічного управління в таких напрямках:

- ✦ адаптація цілей і завдань підприємств до потреб сучасного ринку продукції та послуг;
- ✦ ефективне використання всіх видів ресурсів;
- ✦ обґрунтування ролі державно-приватного партнерства;
- ✦ запровадження ринкових механізмів на підприємстві;
- ✦ вдосконалення системи збору інформаційно-аналітичної бази;
- ✦ обмін інформацією між підрозділами підприємства;
- ✦ формування системи підготовки та прийняття ефективних управлінських рішень;
- ✦ організація виробництва та збуту готової продукції та послуг.

Прискорення зміни динаміки глобального світу, що спостерігається останніми роками, загострення міжнародної конкуренції, конфліктів, ускладнення політичних та економічних відносин і зростання впливу зовнішнього середовища на виробничу інфраструктуру суспільства змусили всіх суб'єктів господарювання вважати, що питання формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства та його розвитку необхідне на абсолютно інноваційних засадах. Це надасть можливості виживати в умовах жорсткої конкуренції за природні ресурси, кваліфіковану робочу силу, мінімальні податкові збори, оптимальне розміщення підприємств тощо. Вітчизняним підприємствам у сучасних умовах господарювання доведеться забути про недавнє минуле, коли менеджери зосереджували свої зусилля переважно на поліпшенні стану речей усередині самого підприємства без урахування впливу зовнішнього (макроекономічного) середовища.

Макроекономічне середовище має значний вплив на систему критеріїв розвитку підприємства. Статична система управління підприємствами, яка існувала раніше, характеризувалася простою екстраполяцією виробничих показників на планову перспективу та освоєнням нових запасів сировини, матеріалів тощо, а інноваційна сучасна динамічна система вимагає від керівництва підприємства продукувати неоднозначні креативні рішення для вирішення багатьох виникаючих проблем, пов'язаних з пошуком ресурсів та інвестиційних можливостей для розширення виробництва з метою активного розвитку, урахування зміни споживчих пріоритетів, підвищення рівня конкурентоспроможності тощо.

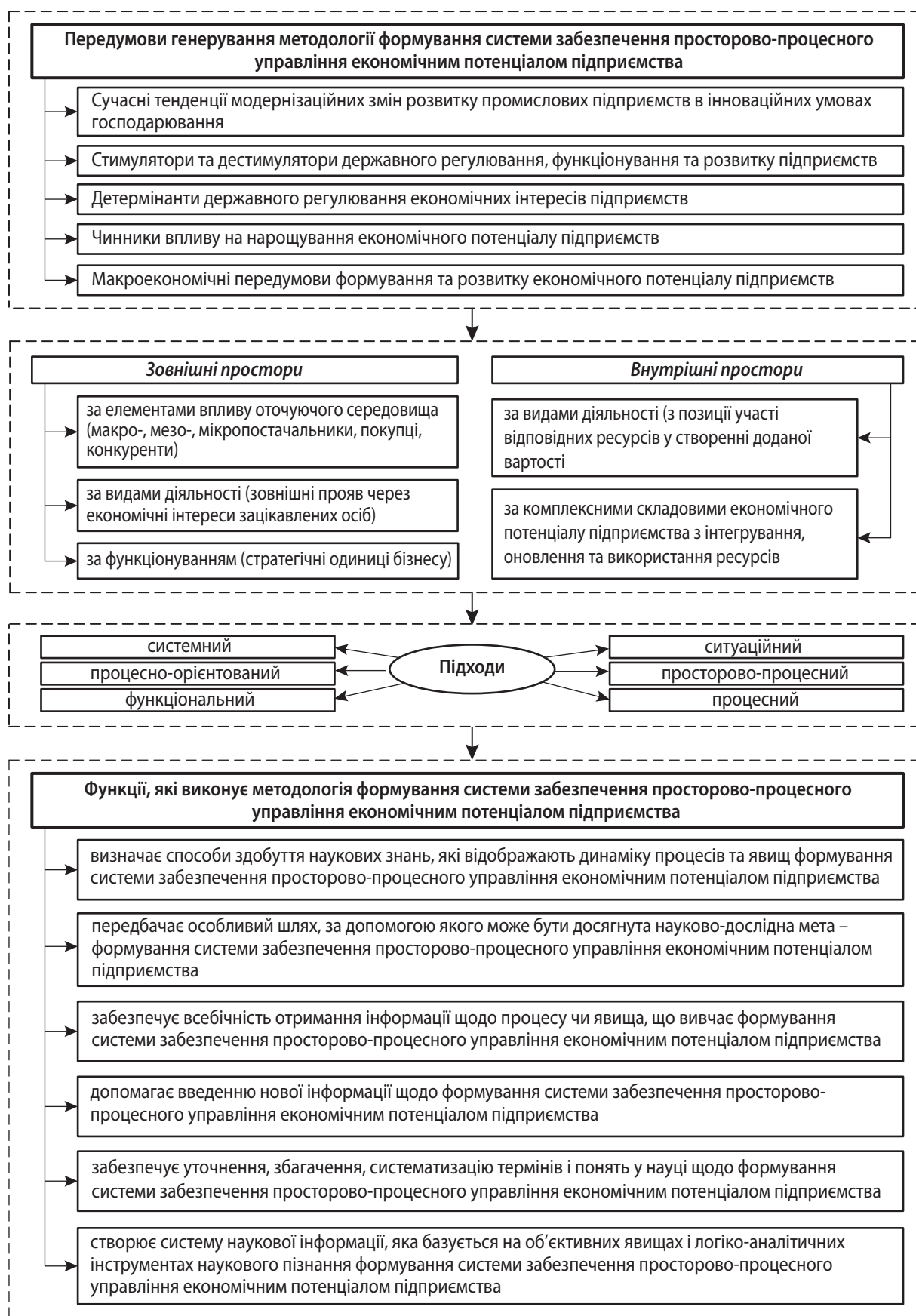

Рис. 2. Передумови генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства

Сучасна практика діяльності вітчизняних підприємств свідчить про недостатність розвитку системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в сучасних мінливих умовах для успішної конкуренції на світових ринках навіть у досить найближчому майбутньому. Зростаюча потужність промисловості Китаю, Індії та інших країн, що швидко розвиваються, поряд із традиційно сильними промисловістю США, Великої Британії, Німеччини, Японії та інших розвинутих країн залишає мало шансів вітчизняній промисловості (за винятком сировинно-видобувної промисловості) стати більш конкурентоспроможною. Діяльність вітчизняних підприємств свідчить про зниження динаміки виробництва та реалізації продукції, особливо в сучасних умовах воєнного стану.

Управлінські підходи, які використовуються на вітчизняних підприємствах, принципи, методи та технології значною мірою мають неефективний рівень впливу на розвиток їх економічного потенціалу, а використання міжнародного досвіду оперативного та стратегічного менеджменту не завжди є ефективним у сучасних реаліях політичної, економічної, юридичної, соціальної та інших площин, що, відповідно, потребує активного розвитку системи забезпечення просторово-процесного управління.

Вітчизняні наукові досягнення в розвитку системи забезпечення управління економічним потенціалом підприємства також дуже далекі від досконалості, оскільки в основному повторюють зарубіжний досвід, помилки якого, помножені на власні, створюють негативну картину вдосконалення управлінської діяльності вітчизняних підприємств.

Зосереджуючись на описовій стороні структури «ідеального» підприємства та його «оптимального» функціонування або, навпаки, акцентуючи увагу на окремих, часто другорядних, характеристиках конкретного виробничого чи бізнес-процесу, багато досліджень повністю ігнорують специфіку сучасного моменту, а саме: генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, що сьогодні має бути головним для керівників промислових підприємств. І найголовніше для них на даний момент – зрозуміти та врахувати ключові аспекти управлінської діяльності в цілому, і зокрема інноваційні елементи менеджменту, що пов'язані з посиленням міжнародної конкуренції, воєнним станом, різкою зміною динаміки виробництва та реалізації продукції та послуг, а також з іншими факторами.

Вирішення проблем з механізмом генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства є досить складним управлінським процесом, який передбачає вирішення управлінських, економічних, соціальних, технічних та інших завдань на різних рівнях.

У зв'язку з цим теоретичне обґрунтування сучасних цілей і завдань, а також оновлена концепція та фундаментальна модель генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства (рис. 3), які разом із системою наукових нормативних документів нададуть можливість удосконалити тактичне, оперативне та стратегічне управління підприємствами та формують нову теоретичну основу менеджменту, мають особливе значення. Створення такої основи може бути здійснено на основі комплексного аналізу підходів, принципів, методів, моделей та інформаційних систем управління підприємством, а також практичного досвіду.

Розглядаючи підприємство як кібернетичну модель, як системний предмет теорії менеджменту, а також з точки зору математико-статистичного підходу та класичної теорії мікроекономіки, можна показати, що ототожнення максимізації прибутку з досягненням основної мети підприємства не є цілком науковим, як і той факт, що мета не може бути поняттям, еквівалентним таким категоріям, як план, ідея, місія тощо, які неможливо кількісно визначити, наприклад шляхом розрахунку системи макроекономічних показників, значення яких показують ступінь досягнення мети або на основі якого розраховується певний інтегральний критерій економічного потенціалу підприємства, що дає можливість оцінити близькість мети.

Існує прямий взаємозв'язок менеджменту підприємства з цілями та пріоритетами держави, тобто ефективність формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства залежить від впливу макроекономічних показників.

Керівництво підприємства має розглядати всі основні напрями розвитку економічного потенціалу через призму трирівневої матриці «Підприємство – Регіон – Держава» (рис. 4).

Аналіз політичних, соціально-економічних та інших механізмів державного устрою, в якому сьогодні функціонують підприємства, показує, що взаємодія всіх рівнів буде ефективною лише за умови:

- 1) у цьому будуть зацікавлені всі рівні зазначеної трирівневої матриці;
- 2) усі взаємодії відбуватимуться в правовому полі;
- 3) існуючі механізми управління на всіх рівнях зможуть взаємодіяти один з одним.

Керівництво підприємства повинно зрозуміти, що структура підприємства має бути повністю відповідною до цілей і завдань. Якщо цілі, завдання та стратегія розвитку підприємства змінюються під впливом макроекономічних факторів, структуру підприємства слід розглядати з точки зору її відповідності змінам, що відбуваються. Це стосується, звісно, аспектів динаміки виробництва та ринку, а також

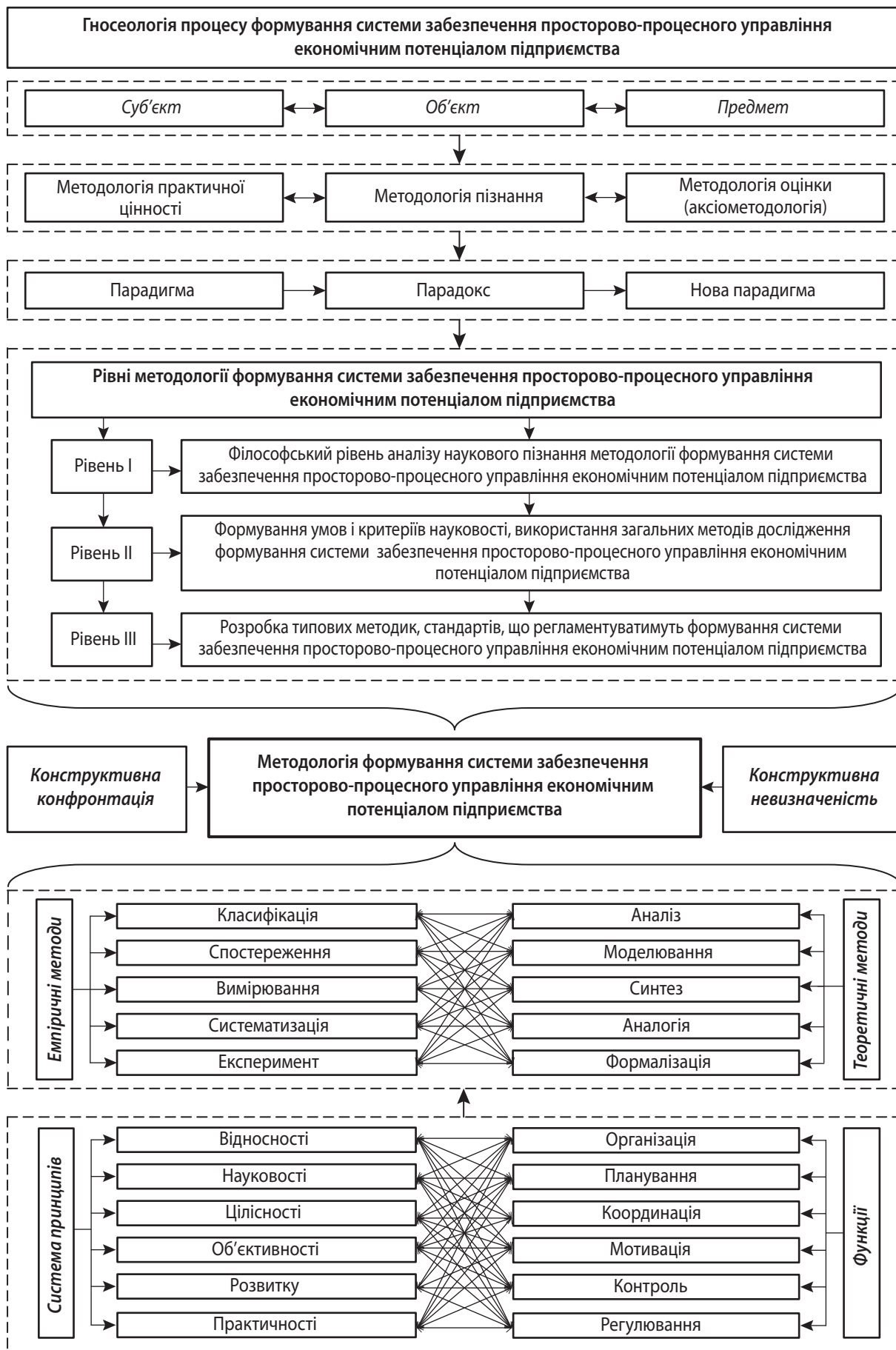

Рис. 3. Методологія формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства

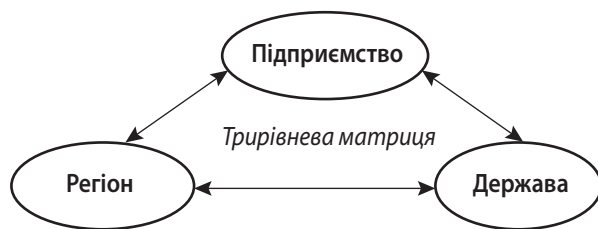

Рис. 4. Трирівнева матриця
«Підприємство – Реґіон – Держава»

проблем поставок та інформаційного забезпечення, що знаходиться в прямій залежності від характеру зміни інформаційних потоків, алгоритмів управління та прийняття рішень щодо формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, найважливіше, що може принести підприємству користь, – це адаптація розміщення та структури виробництва до потреб часу, така виробничо-технологічна, а також структурно-управлінська організація, яка, забезпечуючи підприємству сучасний техніко-технологічний рівень виробничих процесів, дозволить знизити витрати на технічне обслуговування за допомогою генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємств.

Компетентно-креативний керівник сьогодні повинен знати й оцінювати не тільки технології управління, які склалися на підприємстві, яким він керує, а й ефективність, дотримання термінів виробництва та технологічних процесів, необхідних для виготовлення продукції та надання послуг. Необхідно вміти розрізнити виробничий процес та його основну частину – технологічний процес, пов'язаний із виробництвом або модифікацією вартості, яку підприємство пропонує своїм клієнтам, що прямопропорційно залежить від формування системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства.

Формуючи системи забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства, керівник повинен вирішити, яким шляхом у цьому випадку слідувати – еволюційним чи революційним. Вибір оптимального варіанта вдосконалення процесу має здійснюватися з урахуванням впливу макроекономічних показників на його ефективну діяльність.

Забезпечення просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства повинно базуватися на таких принципах: своєчасності; раціональності; узгодженості; делегування повноважень.

На процес генерування методології формування системи забезпечення просторово-процесного

управління економічним потенціалом підприємства впливають також конструктивна конфронтація та конструктивна невизначеність. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ареф'єва О. В., Васюткіна Н. В. Корпоративне управління: еволюція, становлення, розвиток : монографія Київ : Ліра-К, 2013. 180 с.
2. Ареф'єва О. В. Стратегічні орієнтири інтелектуально-інноваційного процесу управління конкурентним розвитком // Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення : монографія / за ред. О. В. Ареф'євої. Київ : ФОП Маслаков, 2020. С. 7–14.
3. Бех Ю. В. Філософія управління соціальними системами : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 623 с.
4. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри : монографія. Запоріжжя : Видавництво ЗДІА, 2010. 272 с.
5. Денисюк О. В., Гаміє А. М. Концептуальні засади управління організаційним розвитком підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 8. С. 204–208. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-8_0-pages-204_208.pdf
6. Друкер П. Ф. Практика менеджмента / пер. с англ. М. : Вільямс, 2000. 398 с.
7. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ : ПАРАПАН, 2003. 240 с.
8. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / пер. с англ. М. : Дело, 1992. 702 с.
9. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування : монографія. Харків : УІПА, 2015. 292 с.
10. Прохорова В. В., Чобіток В. І. Управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах контролінгу : монографія. Харків : УІПА, 2012. 278 с.

REFERENCES

- Arefieva, O. V. "Stratehichni oriientyry intelektualno-innovatsiinoho protsesu upravlinnia konkurentnym rozvytkom" [Strategic Orientations of the Intellectual and Innovative Process of Managing Competitive Development]. In *Adaptyvne upravlinnia pidprijemstvamy v umovakh neotekhnolohichnoho vidtvorennia*, 7-14. Kyiv: FOP Maslakov, 2020.
- Arefieva, O. V., and Vasiutkina, N. V. *Korporatyvne upravlinnia: evoliutsiia, stanovlennia, rozvytok* [Corporate Management: Evolution, Formation, Development]. Kyiv: Lira-K, 2013.
- Bekh, Yu. V. *Filosofia upravlinnia sotsialnymy systemamy* [Philosophy of Management of Social Systems]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2012.
- Denysiu, O. V., and Hamiie, A. M. "Kontseptualni zasady upravlinnia orhanizatsiynym rozvytkom pidprijemstva" [Conceptual Bases of Management of Organizational Development of an Enterprise]. *Biznes Inform*,

no. 8 (2014): 204–208. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-8_0-pages-204_208.pdf
Druker, P. F. *Praktika menedzhmenta* [Management Practice]. Moscow: Vilyams, 2000.
Krymskyi, S. B. *Zapyty filosofskyykh smysliv* [Philosophical Questions]. Kyiv: PARAPAN, 2003.
Meskon, M. Kh., Albert, M., and Khedouri, F. *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management]. Moscow: Delo, 1992.
Prokhorova, V. V., and Chobitok, V. I. *Upravlinnia potentsialom konkurentospromozhnosti pidpriemstv na zasadakh kontrolinhu* [Management of the Potential of Com-

petitiveness of Enterprises on the Basis of Controlling]. Kharkiv: UIPA, 2012.
Prokhorova, V. V., Protsenko, V. M., and Chobitok, V. I. *Formuvannia konkurentnoi stratehii pidpriemstv na zasadakh innovatsiino-spriamovanoho investuvannia* [Formation of a Competitive Strategy of Enterprises on the Basis of Innovative Investment]. Kharkiv: UIPA, 2015.
Voronkova, V. H. *Filosofia hlobalizatsii: sotsioantropologichni, sotsioekonomichni ta sotsiokulturni vymiry* [The Philosophy of Globalization: Socio-anthropological, Socio-economic and Socio-cultural Dimensions]. Zaporizhzhia: Vydavnytstvo ZDIA, 2010.

УДК 338.48: 338.27
JEL: C67; P25; Z30
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-151-157>

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

©2022 ЯКОВЕНКО В. С., КУЧЕРЕНКО С. К.

УДК 338.48: 338.27
JEL: C67; P25; Z30

Яковенко В. С., Кучеренко С. К. Методичні аспекти оцінювання туристичної інфраструктури України

У статті наведено систему та процедуру оцінювання розвитку туристичної інфраструктури України. Концептом дослідження виступила система теоретичного, аналітичного та модельного базису дослідження, які, своєю чергою, складаються з п'яти блоків: теоретичного, блоку узагальнення, аналітичного, блоку результатів та блоку рішень. На теоретичному рівні дослідження встановлені ключові терміни й обґрунтовано використання методів дослідження туристичної інфраструктури України. На рівні узагальнення обґрунтовано ключові показники функціонування туристичної інфраструктури, виділено транспортну, житлову, харчову складові та складову забезпечення реалізації подорожей. Кожна з цих груп налічує низку показників, які наведені в офіційних джерелах. З використанням цих показників, відповідно до складових інфраструктури, запропоновано індикативні показники, які розраховуються як узагальнюючі. Аналітичний блок виокремив методи кількісного та якісного аналізу, завдяки чому було отримано відповідні результати. Щодо кількісних методів, у дослідженні запропоновано використання графоаналітичного методу, методу нелінійного прогнозування, нейромережевого прогнозування та методу інтегрального оцінювання. Серед якісних методів пропонується використання методів нечіткої логіки для оцінювання ступеня задоволеності споживачами рівня туристичної інфраструктури України. Блок результатів акумулює результати за кількісними та якісними методами, і на цьому етапі формуються оцінки відповідних рішень. Блок управлінських рішень накопичує в собі обґрунтовані рішення, які базуються на результатах дослідження розвитку туристичної інфраструктури. Запропонована система оцінювання туристичної інфраструктури з використанням економіко-математичних методів туристичного потоку надала можливість проведення системного аналізу туристичної інфраструктури країни для більш виважених і точкових управлінських рішень щодо підвищення ефективності використання туристичної інфраструктури та поліпшення якості надання туристичних послуг.

Ключові слова: туристична інфраструктура, інтегральні показники, транспортна інфраструктура, нейронні мережі, туристичний потік.

Рис.: 4. **Формул:** 3. **Бібл.:** 10.

Яковенко Владислав Сергійович – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49010, Україна)

E-mail: vladislavyakovenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6325-8426>

Researcher ID: <https://publons.com/wos-op/researcher/2005803/vladyslav-iaakovenko/>

Кучеренко Сергій Костянтинівич – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49010, Україна)

E-mail: sergey151k@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1501-1947>

Researcher ID: <https://publons.com/wos-op/researcher/2013795/sergij-kucherenko-sk-kucherenko/>

UDC 338.48: 338.27
JEL: C67; P25; Z30

Iakovenko V. S., Kucherenko S. K. The Methodical Aspects of Evaluating of the Tourist Infrastructure of Ukraine

The article presents the system and procedure for assessing the development of tourism infrastructure in Ukraine. The conception of the study was the system of theoretical, analytical and model basis of research, which, in turn, consist of five blocks: theoretical, block of generalization, analytical, block of results and block of decisions. At the theoretical level of the study, key terms have been defined and the use of methods for research of the tourism infrastructure of Ukraine is substantiated. At the level of generalization, key indicators of the functioning of the tourism infrastructure are substantiated; the transport, housing, food and travel sales components are highlighted. Each of these groups has a number of indicators that are provided in official sources. Using these indicators, in accordance with the components of the infrastructure, indicative indicators are proposed, which are computed as generalizing ones. The analytical block distinguished the methods of quantitative and qualitative analysis, thanks to which the corresponding results were obtained. Regarding quantitative methods, the